

ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

(ΕΒΡΑΒΕΥΘΗ ΥΠΟ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ)

ΤΟΜΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ ΟΓΔΩΟΣ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ
ΤΥΠΟΙΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ

1938

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΗΣΙΟΔΕΙΩΝ ΕΠΩΝ ΕΠΙ ΤΟΝ ΥΜΝΟΝ
ΕΙΣ ΔΗΜΗΤΡΑΝ ¹⁾

Χάριν ἔχω τῷ Κυρίῳ Ἐμμανουήλ Παζοπούλῳ, καθηγητῇ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, τῆς σοφῆς ὁδηγίας ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ.

Τοὺς παλαιούς Ἑλληνικούς ὕμνους ²⁾ δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς τοὺς ἐν δακτυλικῷ ἑξαμέτρῳ, καὶ τοὺς ἐν ἄλλοις μέτροις πεποιημένους ³⁾. Οἱ καλούμενοι Ὀμηρικοὶ ὕμνοι εἶναι οἱ σπουδαιότεροι ἐκ τῶν ἐν ἑξαμέτρῳ πεποιημένων ὕμνων, τῶν περιελθόντων μέχρις ἡμῶν ἐκ τῆς ἀρχαιότητος. Ἐν τῇ ἐπικῇ ποιήσει αἱ πληροφορίες περὶ τῶν ἐπικῶν ὕμνων εἶναι ἐλάχισται. Τὸ παρὰ τοῦ Δημοδόκου ⁴⁾ «ἀμφ' Ἀρεος φιλότητος εὐστεφάνου τ' Ἀφροδίτης» ἀδόμενον ὁμοιάζει πρὸς τινὰς τῶν ἐκτενεστέρων Ὀμηρικῶν καλουμένων ὕμνων (π. χ. πρὸς τὸν εἰς Ἀφροδίτην ἢ τὸν εἰς Ἑρμῆν), ἐπειδὴ ᾄδεται ὑπὸ ἀοιδοῦ, καὶ ἀναφέρει σκηνὰς τινὰς ἐκ τοῦ βίου τῶν θεῶν, διαφέρει ὁμως, διότι ἐλλείπουσιν αἱ ἀπαραίτητοι ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ τῷ τέλει τυπικαὶ ἐκφράσεις καὶ ἐπικλήσεις πρὸς τοὺς ὕμνουμένους θεοὺς.

Ἀπαγγελία ὕμνου ἀναφέρεται πρῶτον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γραμματείᾳ ἐν στίχῳ 654 κ. ἐ. τῶν Ἔργων καὶ Ἡμερῶν τοῦ Ἡσιόδου :

«ἐνθα δ' ἐγὼν ἐπ' ἄεθλα δαΐφρονος Ἀμφιδάμαντος
Χαλκίδα τ' εἰς ἐπέροσα· τὰ δὲ προπεφραδμένα πολλὰ
ἄεθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορος· ἐνθα μέ φημι
ὕμνω νικήσαντα φέρειν τρίποδ' οὐατόεντα».

1) Τὴν αἰτιατικὴν Δήμητραν χρησιμοποιοῦ, διότι οὕτω πως ἐν τοῖς χειρογράφοις ἀπαντᾷ.

2) Ἡ λέξις ὕμνος ἀπαντᾷ πρῶτον ἐν στίχῳ 657 τῶν Ἔργων καὶ Ἡμερῶν τοῦ Ἡσιόδου «ἐνθα μέ φημι ὕμνω νικήσαντα φέρειν τρίποδ' οὐατόεντα». Ὁ Πρόκλος (Φωτ. Βιβλ. p. 320 α 12) παράγει ὀρθῶς τὴν λέξιν ἀπὸ τὸ ὕδω (ὑδέω) — ἕδω, πιθανῶς Αἰολικῆς καταγωγῆς ἐκ τοῦ ὕδ-μος > ὕν-μος > ὕμνος. Πρβλ. καὶ W. Schmid ἐν Rhein. Mus. 61 (1906) 480.

3) Ὡς οἱ μελικοὶ καλούμενοι ὕμνοι Ἀλκμᾶνος, Στησιχόρου κλπ.

4) θ 266 - 366.

Ἐπίσης ἐν τῷ ἀποσπάσματι 265 τοῦ Ἡσιόδου (Σχολ. Πινδ. Νεμ. Β 1) ὁ ποιητὴς λέγει :

« Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ καὶ Ὀμηρος ἀοιδοὶ
μέλομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις θάψαντες ἀοιδὴν,
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάορον, ὃν τεκε Λητώ ».

Τὰς πλείους τῶν πληροφοριῶν, ἃς ἔχομεν περὶ τῶν ἐπικῶν ὕμνων, ἀντλοῦμεν ἀπὸ τοῦ Πausανίου. Ὁ Πausανίας, ὅστις φαίνεται γνώστης μεγάλου μέρους τοῦ ἐπικοῦ θησαυροῦ, ἀναφέρει πέντε κυρίως ποιητὰς ὕμνων τὸν Ὀλῆνα ¹⁾, τὸν Πάμφων ²⁾, τὸν Ὀμηρον, τὸν Μουσαῖον ³⁾ καὶ τὸν Ὀρφέα ⁴⁾.

Πλὴν τοῦ Ὀμήρου οἱ λοιποὶ σχετίζονται πρὸς ὠρισμένον τόπον λατρείας. Ὁ Ὀλῆν πρὸς τὴν Δήλον, ὁ Πάμφων καὶ ἰδίως ὁ Ὀρφεὺς καὶ ὁ Μουσαῖος πρὸς τὴν Ἀττικὴν, καὶ οἱ ὕμνοι αὐτῶν ἐγράφησαν δι' αὐτοὺς τοὺς τόπους. Οἱ Ὀμηρικοὶ ὕμνοι δὲν ἀναφέρεται ὅτι ἐποιήθησαν χάριν ἱεροῦ τινος, ἀν καὶ ὁ ὕμνος εἰς Ἀπόλλωνα μνημονεύεται, ὅτι ὕστερον ἀνεγράφη ἐπὶ πίνακος λευκοῦ καὶ ἀνηρτήθη ἐν τῷ Ἀρτεμισίῳ τῆς Δήλου ⁵⁾. Τὰ ποιήματα τοῦ Ὀρφέως καὶ τοῦ Μουσαίου ἦσαν, μυστηρικά, ἐσχετίζοντο ἀπ' εὐθείας πρὸς τὰς τελετάς ἦσαν βραχέα, ὀλιγάριθμα καὶ ἄνευ φιλολογικῶν ἀξιώσεων ⁶⁾. Οἱ Ὀμηρικοὶ καλού-

¹⁾ A 18, 5, καὶ Θ 27, 2. Λύκιος δὲ Ὀλῆν, ὃς καὶ τοὺς ὕμνους τοὺς ἀρχαιοτάτους ἐποίησεν Ἑλλήσιν. Πρβλ. καὶ Β 13, 3. Ε 7, 8. I 5. 4. Πρβλ. καὶ Ἡροδ. Δ 33 ἐν τῷ ὕμνῳ τῶν σφί Ὀλῆν ἀνήρ Λύκιος ἐποίησε... (οὗτος δὲ ὁ Ὀλῆν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς παλαιούς ὕμνους ἐποίησεν ἐκ Λυκίης ἐλθὼν τοὺς ἀειδομένους ἐν Δήλῳ). Πρβλ. καὶ Schmid-Stählin, Lit. Gesch, München 1929, I 1. σελ. 53.

²⁾ A 39, 1 Ἐποίησε δὲ Πάμφων ἐπὶ τούτῳ τῷ ἠρώδει καθήσθαι Δήμητρα μετὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς παιδός, γραῖ εἰκασμένην κ.λ. Πρβλ. καὶ Θ 29, 5. Η 37, 9. Θ 31, 6 κλπ. Πρβλ. Schmid - Stählin Lit. Gesch. I 1. σ. 52.

³⁾ A 22, 7 καὶ ἔστιν οὐδὲν Μουσαίου βεβαίως, ὅτι μὴ μόνον εἰς Δήμητρα ὕμνος Λυκομήδει. Ἐπίσης I 7, 2. Πρβλ. καὶ Ἀριστοφ. Βατράχους 1032 - 1038 καὶ Schmid - Stählin. Lit. Gesch. I 1. σελ. 52.

⁴⁾ A 14, 3. Θ 30, 6 κ. ε., I 7, 2. Πρβλ. καὶ Πλάτ. Ἴων 533 c, ἐνθα περὶ Ὀρφέως γίνεται μνεία (μηδ' ἂν ἠδίων ἢ τῶν Θαμύρον τε καὶ Ὀρφείων ὕμνων), καὶ Schmid-Stählin αὐτόθι I 1. σελ. 48 κ. ε. Ἐπίσης περὶ πάντων τούτων ἰδὲ τὸ ἀριστον ἄρθρον ἐν R. - E. Pauly - Wissowa τοῦ R. Wünsche, Hymnos (IX, 1 σ. 140 κ. ε.).

⁵⁾ Wilamowitz - Moellendorff, Die Ilias und Homer, Berlin 1920, σ. 440.

⁶⁾ Πaus. Θ 30, 12 ὅστις δὲ περὶ ποιήσεως ἐπολυπραγμόνησεν ἤδη, τοὺς Ὀρ-

μενοι ὕμνοι ἦσαν ὀλιγώτερον θρησκευτικοί, ἐσχετίζοντο δηλαδή ὀλιγώτερον πρὸς τὸ τελετουργικὸν μέρος τῆς ἀρχαίας θρησκείας. Ὁ Πausανίας ἀκολουθῶν εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα γνώμην ἀποδίδει αὐτοὺς εἰς τὸν "Ὀμηρον ¹⁾.

Πρὸ τοῦ Πausανίου ὁ πρῶτος ἐκ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ὅστις ἀναφέρει καὶ ἀποδίδει ὕμνον τινὰ τῆς μέχρις ἡμῶν περιελθούσης συλλογῆς εἰς τὸν "Ὀμηρον εἶπε ὁ Θουκυδίδης ἐν Γ 104· δηλοῖ δὲ μάλιστα "Ὀμηρος ὅτι τοιαῦτα ἦν ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖσδε, ἃ ἔστιν ἐκ προοιμίου Ἐπόλλωνος:

Ἄλλ' ὅτε Δήλω Φοῖβε μάλιστα γε θυμὸν ἐτέροφθης
ἐνθά τοι ἔλκεχίτωνες Ἰάονες ἠγερέθονται . . . κ. λ.

ὅτι δὲ καὶ μουσικῆς ἀγῶν ἦν καὶ ἀγωνιούμενοι ἐφοίτων, ἐν τοῖσδε αὐτῶν δηλοῖ, ἃ ἔστιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ προοιμίου. Τὸν γὰρ Δηλιακὸν χορὸν τῶν γυναικῶν ὑμνήσας ἐτελεύτα τοῦ ἐπαίνου ἐς τάδε τὰ ἔπη, ἐν οἷς καὶ ἑαυτοῦ ἐπεμνήσθη.

Ἄλλ' ἄγεθ' ἰλήκοι μὲν Ἐπόλλων Ἀρτέμιδι ξύν . . . κ. λ.

(Ὑμνος εἰς Ἐπόλλ. 146 - 150 καὶ 165 - 172 μετὰ τινων παραλλαγῶν).

φρέως ὕμνους οἶδεν ὄντας ἕκαστόν τε αὐτῶν ἐπὶ βραχύτατον καὶ τὸ σῦμπαν οὐκ ἐς ἀριθμὸν πολὺν πεποιημένους. Πρβλ. καὶ Α 22, 7.

¹⁾ Πaus. Α 38, 3· "Ὀμήρου δὲ ἐς μὲν τὸ γένος ἐστὶν οὐδέν αὐτοῦ πεποιημένον, ἐπονομάζει δὲ ἀγήνορα ἐν τοῖς ἔπεσιν τὸν Εὐμολπον ("Ὑμν. εἰς Δημ. 154). . . τὰ δὲ ἱερά τοῖν θεῶν Εὐμολπος καὶ αἱ θυγατέρες δρωσιν αἱ Κελεοῦ· καλοῦσι δὲ σφᾶς Πάμφως τε κατὰ ταῦτα καὶ "Ὀμηρος Διογένειαν καὶ Παμμερόπην καὶ τρίτην Σαισάραν (πιθανῶς ἐκπεσὼν στίχος ἐκ τοῦ Ὀμ. ὕμνου εἰς Δημ. μετὰ τὸν στίχον 108 ἢ 477). Πρβλ. καὶ Δ 30, 3 πρῶτος δὲ ὧν οἶδα ἐποίησατο ἐν τοῖς ἔπεσιν "Ὀμηρος Τύχης μνήμην. Ἐποίησατο δὲ ἐν ὕμνῳ τῷ ἐς Δήμητρα, ἄλλας τε τῶν Ὀκεανοῦ θυγατέρας καταριθμούμενος, ὡς ὁμοῦ Κόρη τῇ Δήμητρος παίζοιεν, καὶ Τύχην ὡς Ὀκεανοῦ καὶ ταύτην παῖδα οἶσαν· καὶ οὕτως ἔχει τὰ ἔπη:

ἡμεῖς μὲν μάλα πᾶσαι ἀν' ἱμερτὸν λειμῶνα
Λευκίππη Φαιώ τε καὶ Ἥλέκτρη καὶ Ἰάνθη
Μηλόβοσις τε Τύχη τε καὶ Ὀκυρόη καλυκῶπις,

("Ὑμν. εἰς Δημ. 417, 418, 420). Πρβλ. καὶ Ι 37, 4 "Ὀμηρος μέντοι Κοῖσαν ἐν τῇ Ἰλιάδι ὁμοίως καὶ ὕμνῳ τῷ ἐς Ἐπόλλωνα ὀνόματι τῷ ἐξ ἀρχῆς καλεῖ τὴν πόλιν ("Ὑμνος εἰς Ἐπόλλ. 269 κ. ἐ.).

Κατὰ τὸν τρίτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος ἐν τῇ Ἱστοριῶν Παραδόξων συναγωγῇ λέγει ¹⁾: ἴδιον δὲ καὶ τὸ περὶ τὰ ἔντερα τῶν προβάτων· τὰ μὲν γὰρ τῶν κριῶν ἔστιν ἄφωνα, τὰ δὲ τῶν θηλειῶν εὐφωνα, ὅθεν καὶ τὸν ποιητὴν ὑπολάβοι τις εἰρηκέναι, πολυπράγμονα πανταχοῦ καὶ περιττὸν ὄντα,

ἐπὶ δὲ θηλυτέρων δίων ἐτανύσσατο χορδὰς.

(Ὕμνος εἰς Ἑρμῆν 51 μετὰ διαφόρου γραφῆς. «Ὁ ποιητής» εἶνα: ὁ Ὅμηρος).

Καὶ κατὰ τὸν δεύτερον π. Χ. αἰῶνα, Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ²⁾ καὶ ὁ Φιλόδημος ³⁾ ἀποδίδουσι τοὺς ὕμνους εἰς τὸν Ὅμηρον. Ἡ ὁμοιότης τῆς γλώσσης, τοῦ ὕφους, τοῦ μέτρου, τοῦ ὄλου τέλος χαρακτηῖρας τῶν ὕμνων πρὸς τὸ μέγα Ἰωνικὸν ἔπος, τὸ Ὀμηρικὸν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα θεωρούμενον, συνέτεινεν, ὥστε καὶ οἱ ὕμνοι νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τὸν ποιητὴν ἐκείνου παρὰ τὰς διαφοράς, αἵτινες διακρίνουσιν αὐτούς.

Ὡς εἶδος ποιήσεως οἱ ὕμνοι ἀνήκον εἰς τὰ καλούμενα προοίμια ⁴⁾. Ἦσαν τρόπον τινὰ εἰσαγωγαὶ εἰς ἀπαγγελίας μεγαλυτέρων τμημάτων τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, ἅτινα οἱ ῥαψῶδοι ἐνώπιον ἀκροατηρίου ἀπήγγελλον. Τοῦτο καταφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ Β· Νεμεονίκου τοῦ Πινδάρου (στ. 1),

Ὅθενπερ καὶ Ὀμηρίδαι
ῥαπτῶν ἐπέων τὰ πολλὰ ᾄδοι
ἄρχονται Διὸς ἐκ προοιμίου ⁵⁾,

ὡς καὶ ἐκ χωρίων τινῶν αὐτῶν τούτων τῶν ὕμνων· εἰς Ἀφροδ. 5 19·
δὸς δ' ἀγῶνι / νίκην τῶδε φέρεσθαι· εἰς Μούσ., ΚΕ 6· ἐμὴν τιμήσαι'

¹⁾ Ἱστ. παραδ. συναγ., ἐκδοσις Keller 1877, σελ. 2.

²⁾ Διοδ. Σικ. Α 15, 7. Γ 66, 3. Δ 2, 4 (Ἐκδοσις Vogel 1888).

³⁾ Φιλοδ. Περὶ Εὐσεβείας, σελ. 42, Gomperz, Herakulanische Studien II, 1866.

⁴⁾ Ἡ λέξις προοίμιον ἀπαντᾷ πρῶτον παρὰ Πινδάρῳ ἐν Νεμ. Β 3.

⁵⁾ Ὁ σχολιαστὴς τοῦ Πινδάρου τοῦ χωρίου τούτου, λέγει, ὅτι οἱ ῥαψῶδοι συνήθως ἤρχοντο ἐκ προοιμίου τινὸς εἰς τὸν Δία, καὶ ἐνίοτε ἐκ προοιμίου εἰς τὰς Μούσας· αὐτοὶ οἶν τὴν ἀρχὴν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ Διὸς ἐποιῶντο προοιμιάζομενοι, ἐνίοτε δὲ καὶ Μουσῶν. Πρβλ. καὶ Σχολ. θ 490· ἔθος γὰρ ἦν αὐτοῖς ἀπὸ Θεοῦ προοιμιάζεσθαι.

ἀοιδὴν· εἰς Σελ. ΛΒ 18· σέο δ' ἀρχόμενος κλέα φωτῶν / ἄσομαι ἡμιθέων ὧν κλείουσ' ἔργματ' ἀοιδοί.

Ἐκ τῆς ἡμετέρας συλλογῆς τῶν ὕμνων, δύο, ὁ εἰς Πᾶνα, καὶ ὁ εἰς Διόνυσον, μᾶλλον ἀνήκουσι εἰς τελετὴν θρησκευτικὴν πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν αὐτῶν τελουμένην, καὶ δὲν ἦσαν προοίμια δι' ἀπαγγελίας Ὀμηρικῶν ῥαψωδιῶν. Ἐπίσης οἱ μέγιστοι τῶν ὕμνων εἶναι ἀπίθανον εἰ ἐλαμβάνοντο ὡς προοίμια ἄλλης ἀπαγγελίας ¹⁾. Ὡστε ἡ συνήθης γνώμη, ἡ μέχρι τοῦδε ἀπὸ τοῦ Wolf ²⁾ ἐπικρατήσασα, εἰς ὅλοι οἱ ὕμνοι ἐχρησίμευον ὡς προοίμια Ὀμηρικῶν ῥαψωδιῶν, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ γίνῃ πλέον δεκτὴ. Ὁ Θουκυδίδης ³⁾ μεταχειριζόμενος τὸν ὄρον προοίμιον διὰ τὸν Ὀμηρικὸν ὕμνον εἰς Ἀπόλλωνα, φαίνεται εἰς χρῆσιν αὐτὸν ἐν γενικωτέρᾳ ἐννοίᾳ συμπιπτούσῃ ἤδη μετὰ τοῦ ὄρου ὕμνος. Θὰ εἶχεν ἀποβάλλει τὴν ἀρχικὴν καὶ ἀκριβῆ σημασίαν τοῦ προοιμίου.

Διὰ τῆς ἐμφανίσεως νέων φιλολογικῶν εἰδῶν οἱ Ὀμηρικοὶ ὕμνοι ἀπώλεσαν κατ' ὀλίγον τὴν σημασίαν καὶ τὸ κῦρος αὐτῶν, ἀντικατεστάθησαν δὲ ὑπὸ τῶν διαφόρων μελῶν. Ἐν δακτυλικῷ ἑξαμέτρῳ ἐξηκολούθησαν γραφόμενοι ὕμνοι, ἀλλὰ δευτερευούσης σημασίας, δι' ἰδιωτικὰς τελετάς, παρ' ἀσημάντων συνήθως ποιητῶν. Τελευταία ἀναλαμπὴ εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ Θεοκρίτου εἰς Ἀἰῶνιν (Εἰδύλλ. ΙΕ) ποιηθεὶς ὕμνος, ὅστις καὶ εἰς τὰ Ἀδώνια τῆς Ἀλεξανδρείας ἤδετο, ὡς καὶ οἱ τοῦ Καλλιμάχου γνωστοὶ ὕμνοι.

Οἱ δὲ ὕμνοι, οἱ φερόμενοι ὡς χρῆσμοι τοῦ Ἀπόλλωνος, ὡς καὶ οἱ τοῦ Κλεάνθους ⁴⁾, τοῦ Πρόκλου, οἱ ἐν τοῖς ποιήμασι Συναεσίου τοῦ Κυρηναίου ⁵⁾, καὶ οἱ λοιποὶ μελικοὶ καὶ οἱ ὄρφυκοὶ ὕμνοι δὲν θὰ ἀπασχολήσωσιν ἡμᾶς ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ ⁶⁾.

Τῶν Ὀμηρικῶν ὕμνων ἔχομεν 31 χειρόγραφα εὑρισκόμενα εἰς

¹⁾ Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ προοιμίου καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ ὕμνου εἰς Ἀπόλλωνα ἔκ περισσοτέρων προοιμίων πρβλ. *E. Bethe*, Der homerische Apollonhymnos und das Prooimion, Bericht. d. Sächs. Ak. 83 (1931) H. 2 σελ. 12 κ. ἑ., καὶ *E. Kalinka*, Phil. Wochenschrift 52 (1932) σελ. 385 κ. ἑ.

²⁾ *Wolf*, Prolegomena σ. cvī.

³⁾ Ἐνθα ἄν.

⁴⁾ Τὸν ὕμνον εἰς Δία τοῦ Κλεάνθους ἐξέδωκε καὶ ὁ Κοραῆς, πρβλ. Ἐμμ. Πεζοπούλου, Ὁ Ἀδαμ. Κοραῆς ὡς Φιλολόγος, Ἀθῆναι, 1938, σελ. 251 - 252.

⁵⁾ Πρβλ. Ἐμμ. Πεζοπούλου, Ποιήματα Συναεσίου τοῦ Κυρηναίου, Ἀθῆναι, 1937.

⁶⁾ Πρβλ. *R. Wünsch* ἐν *R. - E. Pauly - Wissowa*, Hymnos, IX 1, σελ. 140 κ. ἑ.

διαφόρους Εὐρωπαϊκὰς βιβλιοθήκας ¹⁾). Τὴν πρὸς ἄλληλα σχέσιν ²⁾ προσδιώρισε, καὶ τὰς οἰκογενείας κατέταξεν ὁ *H. Hollander* ἐν τῇ ἀξιολόγῳ μελέτῃ αὐτοῦ *Die handschriftliche Überlieferung der hom. Hymnen*, Progr. Osnabrück, 1886. Ταύτην συνεπλήρωσεν ὁ *A. Ludwig* ἐν τῷ *Jb. f. cl. Phil.* 145 (1892), σελ. 239 κ. ἐ. Ἐπίσης ὁ αὐτὸς *H. Hollander* ἐν τῷ *Festschrift zur 300 jähr. Jubelfeier des Gymnas. Osnabrück*, 1895 ἐν τῇ μελέτῃ *Über die neubkhannt gewordenen HSS. der hom. Hymnen*. Ἐπίσης ἀπόσπασμα τοῦ Ὕμνου εἰς Δῆμητραν εὐρέθη ἐν τινι παπύρῳ Ὀρφικῷ, ὅστις ἐξεδόθη ἐν ἔτει 1907 ἐν *Berliner Klassikertexte* 5. 1, Berlin, 1907, σελ. 9 Z, 7. (Πρὸς καὶ *Wilamowitz - Moellendoff*, Ὕμνοι Καλλιμάχου, Berlin 1925 (τετάρτη ἐκδοσις) ἐν τῷ προλόγῳ).

Πάντα τὰ περὶ τῶν χειρογράφων τῶν Ὀμηρικῶν ὕμνων εὐρίσκονται σαφέστατα καὶ λεπτομερέστατα ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ (σελίς XI κ. ἐ.) τῆς τελευταίας ἐκδόσεως τῶν ὕμνων παρὰ τῶν *Allen - Halliday-Sikes*, ὥστε πᾶσα περαιτέρω τοῦ θέματος ἀνάπτυξις ἐνταῦθα περιττεύει. Ὡσαύτως δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ ἀπαρίθμησις πασῶν τῶν ἐκδόσεων τῶν Ὀμηρικῶν ὕμνων, αἵτινες ἐγένοντο, ἀφ' ἧς ἐξεδόθη ἐν Φλωρεντίᾳ τῷ 1488 ἡ *editio princeps* ὑπὸ τοῦ Δημ. Χαλκοκονδύλη ³⁾). Τὴν ἀρίστην ἐκδοσιν τῶν *T. W. Allen, W. R. Halliday* καὶ *E. E. Sikes* (Oxford 1936), ἔχω πρὸ ὀφθαλμῶν ἐν τῇ συγκρίσει τοῦ Ὕμνου εἰς Δῆμητραν ⁴⁾ πρὸς τὸ Ἡσιόδειον ἔπος.

Τριάκοντα τρεῖς ὕμνοι, τινὲς μὴ πλήρεις, διαφόρων χρόνων, ἀπὸ τοῦ 8ου μέχρι τοῦ 3ου αἰῶνος π. Χ. περιλαμβάνονται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ συλλογῇ τῶν ὕμνων. Ἐκτὸς τῶν Ἰωνικῶν ὕμνων ἔχομεν καὶ Ἀττικούς

¹⁾ εἶναι ἐν διαφέρον ὅτι καὶ ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὀρει, ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Μονῆς τοῦ Βατοπεδίου ἔχομεν χειρόγραφον περιέχον τοὺς Ὀμηρικοὺς ὕμνους. Πρὸς Σωφρονίου, *Εὐστρατιάδου* καὶ *Ἀυκαδίου*, Κατάλογον τῶν Ἑλλην. χειρογράφων τῆς Μονῆς Βατοπεδίου 1924, καὶ *Κωνσταντινίδην*, *Class. Review* 1894, σελ. 341, καὶ 1921, σελ. 58.

²⁾ Σπουδαιότατος πάντων τῶν κωδίκων τῶν Ὀμηρικῶν ὕμνων εἶναι ὁ *Codex Mosquensis (M)* τοῦ 14ου αἰῶνος νῦν ἐν Leiden.

³⁾ Πρὸς καὶ *E. Legrand*, *Bibliographie hellenique*, 1, σελ. 939 καὶ *Journ. of Hell. Studies* XV, σελ. 156 κ. ἐ.

⁴⁾ Τοῦ ὕμνου εἰς Δῆμητραν αὐτοτελεῖς ἐκδόσεις ἐγένοντο τῷ 1787 ὑπὸ τοῦ *Mitscherlich*, τῷ 1826 ὑπὸ τοῦ *Voss*, τῷ 1869 ὑπὸ τοῦ *Bücheler*, τῷ 1896 ὑπὸ τοῦ *Puntoni*.

(οἱ ὕμνοι Ε, Ζ, ΙΘ, ΚΗ, ΛΒ, ΛΓ), καί τινά, τελείως ξένον πρὸς τὴν ὄλην συλλογὴν, τὸν ὕμνον εἰς Ἄρεα, ὅστις πιθανώτατα ἀνήκει εἰς τὸν κύκλον τῶν ὄρφικῶν ὕμνων ¹⁾). Κατὰ τοὺς Ἀλεξανδρεωτικούς χρόνους πιθανώτατα περιελήφθησαν ὄλοι εἰς μίαν ἔκδοσιν πρὸς χρῆσιν τῶν βιβλιοθηκῶν ²⁾).

Τῶν πλείστων ὕμνων ὑπάρχουσι πλέον μόνον αἱ ἀρχικαὶ καὶ αἱ τελικαὶ τυπικαὶ ῥήσεις καὶ ἐπικλήσεις. Ἡ κυρίως ἀφήγησις, ὁ μῦθος, τὸ ἐγκώμιον ἐλλείπει (π. χ. Θ, Ι, ΙΑ, ΙΓ, ΙΔ, ΙΕ, ΙΣ, ΙΖ, ΙΗ, Κ, ΚΑ, ΚΒ, ΚΓ πιθανῶς καὶ ΚΕ - ΛΓ). Τέσσαρες μόνον εἶναι μεγάλοι καὶ σχετικῶς πλήρεις. Ἡ παραμέλησις τοῦ κειμένου καὶ ἡ ἔλλειψις σχολίων (οὗδ' εἰς τὰ Ὀμηρικὰ σχόλια ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν οἱ Ὀμηρικοὶ ὕμνοι) ³⁾ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ Ἀλεξανδρεωτικὴ φιλολογία δὲν ἐπεξεργάσθη ἐπιστημονικῶς αὐτούς ⁴⁾, ὅπερ παράδοξον λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ἀνθήσεως τῶν Ὀμηρικῶν σπουδῶν τότε. Οὔτε δὲ καὶ οἱ Περγαμηνοὶ γραμματικοὶ φαίνεται ὅτι ἐπεξεργάσθησαν αὐτούς.

Ἐκ πάντων τῶν ὕμνων τῆς συλλογῆς ταύτης θὰ διατρέψωμεν ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ μόνον περὶ τὸν ὕμνον εἰς Δῆμητραν, ὅστις καὶ τῶν σπουδαιωτάτων καὶ παλαιωτάτων εἶναι. Καὶ πρῶτον ἐξεταστέος ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ, ἂν δηλαδὴ χρονικῶς πλησιάζῃ πῶς πρὸς τὸ Ἡσιόδειον ἔπος, καὶ ἂν ὁ ποιητὴς κατήγετο, ἢ ἐγνώριζε τὴν ἡπειρωτικὴν Ἑλλάδα, ἢ το ἐπομένως πιθανωτέρα ἢ ἐπ' αὐτὸν ῥοπή τῆς ἐπικτῆς σχολῆς τῆς Βοιωτίας. Ἡ κρατοῦσα γνώμη δὲν θεωρεῖ τὸν ὕμνον παλαιότερον τῶν ἀρχῶν τοῦ βίου αἰῶνος ⁵⁾. Καὶ ὁ J. H. Voss ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ ὕμνου (Heidelberg 1826), καὶ ὁ K. Franke ἐν τῇ ἀξιολόγῃ μελέτῃ αὐτοῦ περὶ τοῦ ὕμνου τούτου ⁶⁾ τὸ αὐτὸ δέχονται. Ἄλλ' ὁ ὕμνος φαίνεται ὅτι εἶναι παλαιότερος τῶν ἀρχῶν τοῦ βίου αἰῶνος. Ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου καταφαίνεται, σχετίζεται ἀμεσώτατα πρὸς τὴν

¹⁾ Πρὸβλ. R. Pfeiffer, Studien zum antiken Sternglaube, Στοιχεῖα, Heft II, 1926.

²⁾ Schmid - Stählin, Lit. Gesch. I 1, σελ. 245.

³⁾ Πλὴν τοῦ Σχολ. Γενεύ. Ὀμ. Ἰλ. Φ 319.

⁴⁾ Ὅτε ἐν τοῖς σχολίοις εἰς τοὺς τραγικούς ποιητὰς γίνεται μνεία τῶν ὕμνων.

⁵⁾ Schmid - Stählin, Lit. Gesch. I 1, σελ. 241.

⁶⁾ De hymni in Cererem homerici compositione, dictione, aetate, Kiel 1881.

ἐν Ἐλευσίνι λατρείαν τῆς Δήμητρος, καὶ δὴ καὶ πρὸς τὰ περίφημα Ἐλευσίνια μυστήρια. Ἐν τῷ ὕμνῳ ὁμοίως δὲν γίνεται μνεῖα τελεστηρίου, ἐν ᾧ γίνεται ἱκανῶς λεπτομερῆς περιγραφή τοῦ ἱεροῦ. Ὁ ὕμνος ἄρα ἐποιήθη ἴσως μεταξὺ τῆς κατασκευῆς τοῦ πρώτου τεμένους¹⁾ κατὰ τὸν 8ον αἰῶνα, καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ πρώτου τελεστηρίου, τὸ ὅποιον πιθανώτατα περὶ τὰ τέλη τοῦ 7ου αἰῶνος²⁾ ἀνηγέρθη μετὰ τὴν νίκην τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὸν πόλεμον μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Ἐλευσινίων³⁾. Αἱ Ἀθηναίων οὐδαμῶς ἀναφέρονται, τὰ κατὰ τὴν ἱερὰν ὁδὸν ἐπίσης οὐδὲ μνημονεύονται, ὁ Τριπτόλεμος ἐμφανίζεται καθαρῶς Ἐλευσίνιος (βραδύτερον μετὰ τὴν Ἀθηναϊκὴν ἐπέμβασιν ἦτο Ἀθηναῖος Ἐλευσίνιος), οὐδεμίαν μνεῖαν τοῦ Ἰάκχου γίνεται⁴⁾. Ἐκ τῶν ἱστορικῶν αὐτῶν κριτηρίων, καὶ ἐκ τῆς ὅλης γλωσσικῆς χροιάς, ἣτις δὲν ἀποκλείει τοῦτο, νομίζομεν, ὅτι ὁ ὕμνος ἐποιήθη περὶ τὰ μέσα τοῦ 7ου αἰῶνος, δηλ. μεταξὺ Ἡσιόδου καὶ Σόλωνος. Ἀπὸ τοῦ Voss πολλοὶ ἀπέδωσαν τὸν ὕμνον εἰς Ἀττικὸν συγγραφέα. Ὁ Baumeister ἀκολουθῶν τὸν Preller δέχεται ὅτι ἐποιήθη, ἵνα ἀπαγγέληται κατὰ τὰ Παναθηναῖα, τοῦτο ὁμοίως ἀποκλείεται, διότι, ὡς εἶδομεν, οὐδὲν περὶ Ἀθηναίων ἀναφέρει. Ὁ ποιητὴς γινώσκει τὴν τοπογραφίαν τῆς Ἐλευσίως καλῶς, καὶ τὰς ἐπιτοπίους θεότητας, τοὺς ἥρωας, τοὺς βασιλεῖς, περιέλαβε τὴν Δήμητραν μεταξὺ τῶν Ὀλυμπίων θεῶν (στ. 91 κ. ἐ.), ὅπερ ὁ Ὅμηρος δὲν μνημονεύει, ἐπομένως καὶ ἐὰν δὲν κατάγεται ἐξ αὐτῆς τῆς Ἐλευσίως, εἶναι πιθανόν, ὅτι κατάγεται ἐκ τινος τόπου πλησίον κειμένου, καὶ ἔνεκα τούτου εἶναι πιθανόν, ὅτι ἐγίνωσκε καλῶς τὴν Ἡσιόδειον ποίησιν, ὅπερ καὶ ἐκ τῆς κατωτέρω συγκρίσεως θὰ δείξωμεν. Ὅτι ὁ ὕμνος εἶναι ἐνιαῖος καὶ οὐχὶ συντεθειμένος ἐκ περισσοτέρων προοιμίων εἶναι σήμερον ὑπὸ πάντων δεκτόν. Οὐδεὶς πλέον δέχεται τὴν ἀντίθετον γνώμην τοῦ V. Puntoni⁵⁾.

Εἶναι πασίγνωστον ὅτι ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος δύο ἦσαν αἱ μεγάλαι μορφαὶ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ἔπει, ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ἡσιόδος. Ὁ Ὅμη-

¹⁾ Πρὸβλ. Noack, Eleusis, die baugeschichtliche Entwicklung des Heiligtums 1927, καὶ Deubner, Attische Feste, 1932, σελ. 87 κ. ἐ.

²⁾ Κατὰ G. Busolt, Gr. Gesch. 2², 354, πρὸ τοῦ Πεισιστράτου.

³⁾ Θουκ. Β. 15, 1 καὶ τινες καὶ ἐπολέμησάν ποτε αὐτῶν ὡσπερ καὶ Ἐλευσίνιοι μετ' Εὐμόλπου πρὸς Ἐρεχθέα.

⁴⁾ Περὶ τῆς σημασίας τοῦ Ἰάκχου πρὸβλ. Ἡροδ. Η' 65.

⁵⁾ V. Puntoni, L' inno Homeroico a Demetra con aparato critico scelto, Livorno 1896.

ρος, τὸ ἀνώτατον σημεῖον, εἰς ὅπερ ἔφθασε τὸ Ἴωνικὸν ἔπος, ἴσταται ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Ἴωνικῆς καλουμένης ἐπικῆς σχολῆς, ὃ δὲ Ἡσίοδος εἶναι ὁ ἰδρυτὴς καὶ ὁ μέγιστος ἐκπρόσωπος τῆς Βοιωτικῆς ἐπικῆς σχολῆς, τῆς σχολῆς τοῦ Ἐλικῶνος. Αἱ διαφοραὶ τῶν Ὀμηρικῶν καὶ τῶν Ἡσιοδείων ἐπῶν ἔχουσιν ἤδη ἀρκούντως μελετηθῆ¹⁾. Ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ θὰ προσπαθῆσω νὰ καταδείξω ὅτι ὁ ποιητὴς τοῦ ὕμνου εἰς Δήμητραν ἦτο γνῶστης τοῦ Ἡσιοδείου ἔπους²⁾, ὅπερ ἔσχεν ἐν πολλοῖς καὶ ῥοπήν ἐπ' αὐτόν, θὰ ἔπρεπε δὲ δι' αὐτὸ νὰ θεωρηθῆ μάλλον τῆς Βοιωτικῆς ἐπικῆς σχολῆς ἢ τῆς καθαρῶς Ἴωνικῆς, τῆς ἀκολουθούσης μόνον εἰς τὸ Ὀμηρικὸν πρότυπον, δηλ. τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσειαν.

**Ἡ ῥοπή τοῦ πρώτου στίχου τῆς Θεογονίας ἐπὶ τὸν
πρῶτον στίχον τοῦ ὕμνου εἰς Δήμητραν.**

Ἦδη ἀπὸ τοῦ πρώτου στίχου τοῦ ὕμνου καταφαίνεται ἡ ῥοπή, ἣν ὁ Ἡσίοδος ἔσχεν ἐπ' αὐτόν. Οἱ πρῶτοι στίχοι τῆς Ἡσιοδείου Θεογονίας ὡς γνωστὸν εἶναι:

*Μουσάων Ἐλικωνιάδων ἀρχώμεθ' αἰεῖδεν,
αἰ θ' Ἐλικῶνος ἔχουσιν ὄρος μέγα τε ζάθεόν τε.*

¹⁾ *Schmid-Stählin*, Lit. Gesch. I, 1, σελ. 246 κ. ἐ., *R. Wünsch*, Hymnos, R. - E. Pauly - Wissowa. IX, 1, σελ. 140 κ. ἐ., *Inez Sellschopp*, Stilistische Untersuchungen zu Hesiod, Hamburg 1934 (Diss.) κ. ἄ.

²⁾ Ὡς ἔργα γνήσια τοῦ Ἡσιόδου λαμβάνω τὴν Θεογονίαν, τὰ Ἔργα καὶ Ἡμέρας ὡς καὶ τὰ ἐκ τῶν Γυναικῶν Καταλόγων καὶ τὰ λοιπὰ ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἡσιοδείων ἔργων παρὰ A. Rzach (Leipzig 1913) θεωρούμενα γνήσια ἀποσπάσματα. Ἡ Ἄσπις τοῦ Ἡρακλέους, ἂν καὶ δὲν εἶναι ἀσφαλῶς γνήσιον Ἡσιοδειον ἔργον, (Πρβλ. *Wilamowitz - Möllendorff*, Die Gr. Literaturgesch, Leipzig 1912, σελ. 27) εἶναι ἐνδιαφέρουσα, διότι ἀνήκει εἰς τὴν Βοιωτικὴν ἐπικὴν σχολὴν ἀκολουθούσα ἐν πολλοῖς τὸν Ἡσίοδον. Ὡς ἐκδοσὶν Ἡσιόδου διὰ τὴν παραβολὴν πρὸς τὸν Ὀμηρικὸν ὕμνον εἰς Δήμητραν μετεχειρίσθη τὴν προρρηθεῖσαν τοῦ Rzach τοῦ ἔτους 1913. Παραμένει πάντοτε, παρὰ τὰς ἀξιολογωτάτας μετ' αὐτὴν γενομένας ἐκδόσεις Ἡσιοδείων ἔργων (*P. Mazon*, Hesiode, Paris 1928, ἐκδόσις Belles Lettres), *Wilamowitz - Möllendorff*, Erga, Berlin 1927, *Jacoby*, Hesiodi Theogonia, Berolini 1930), ἢ μάλλον συντηρητικὴ καὶ ἢ μάλλον ἀξιολογος. (Τὰς νεωτέρας ὅπου ἔδει μετεχειρίσθη, ὡς καὶ τὴν majorem τοῦ Rzach τοῦ 1902).

Ὁ πρῶτος στίχος τοῦ ὕμνου εἰς Δῆμητραν κατὰ παρόμοιον τρόπον ἐποιήθη·

*Δῆμητρο' ἠΰκομον σεμνήν θεὰν ἄρχομ' αἰδεῖν,
αὐτὴν ἠδὲ θύγατρα τανύσφυρον, ἦν Ἀἰδωνεύς . . .*

Ἡ τυπικὴ ρῆσις ἀρχώμεθ' αἰδεῖν (ἄρχομ' αἰδεῖν) εὑρηται ἐπίσης καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ὕμνων εἰς Ἀθηναῖαν (ΙΑ), εἰς Δῆμητραν (ΙΓ'), εἰς Ἀσκληπιὸν (ΙΔ), εἰς Διόνυσον (ΚΣ), ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἐτέρου ὕμνου εἰς Ἀθηναῖαν (ΚΗ).

Θὰ ἠδύνατό τις νὰ νομίσῃ ὅτι πρόκειται περὶ τυπικῆς ἐκφράσεως, δι' ἧς πολλοὶ ὕμνοι ἤρχιζον. Ἄλλως τε καὶ τὸ προοίμιον εἰς τὴν Θεογονίαν ἔνθα πρῶτον ἀπαντᾷ ὑπὸ πολλῶν ἐλέγχθη ὅτι ἀποτελεῖ αὐτοτελεῖ ὕμνον εἰς τὰς Μούσας. Ἄλλ' ἐὰν παρατηρήσωμεν τὴν ῥοπήν ἣν οἱ ἀρχικοὶ στίχοι τῶν δύο μεγάλων Ὀμηρικῶν ἐπῶν ἔσχον ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἄλλων ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν καλουμένων ὕμνων, τότε θὰ δεχθῶμεν, ὅτι καὶ τὸ τρίτον μέγα ἔπος τῆς ἀρχαιότητος, τὸ Ἡσιόδειον εἶναι ἐκεῖνο, ὃπερ ἐπέδρασεν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τῶν προρρηθέντων ὕμνων.

Ἡ ἀρχὴ τῆς Ἰλιάδος π. χ. ἐπέδρασεν ἐπὶ τὸν ὕμνον εἰς Ἥραν (ΙΒ)·

Ἥρην αἰδέω χρυσόθρονον, ἦν τέκε Πείη,

ὡς καὶ ἐπὶ τὸν ὕμνον εἰς Σελήνην (ΛΒ)·

Μήνην αἰδεῖν τανυσίπτειρον ἔσπετε Μοῦσαι ¹⁾

Ἡ ἀρχὴ τῆς Ὀδυσσεΐας ἐπέδρασεν ἐπὶ τὸν ὕμνον εἰς Ἀφροδίτην (Ε)·

Μούσά μοι ἔννεπε ἔργα πολυχρόσου Ἀφροδίτης,

ὡς καὶ ἐπὶ τὸν ὕμνον εἰς Ἑρμῆν (Δ)·

Ἑρμῆν ὕμνει Μοῦσα Διὸς καὶ Μαιάδος υἱόν.

¹⁾ Ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ ὕμνου τούτου ἐπέδρασε πιθανῶς καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κατάλογου τῶν νηῶν τῆς Ἰλιάδος (Β 484).

Ἔσπετε νῦν μοι Μοῦσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι.

Ἐμφότεραι δὲ Ἰλιάς καὶ Ὀδύσσεια ἔσχον ῥαπὴν ἐπὶ τὸν πρῶτον στίχον τοῦ ὕμνου εἰς Ἥφαιστον (Κ).

Ἥφαιστον κλυτόμητιν αἰίδεο Μοῦσα λίγεια,
ὡς καὶ ἐπὶ τὸν ὕμνον εἰς Διοσκούρους (ΙΖ).

Κάστορα καὶ Πολυδεύκε' αἰίδεο Μοῦσα λίγεια ¹⁾.

Κατάλογος τῶν μὴ Ὀμηρικῶν τύπων καὶ λέξεων, αἵτινες ἀπαντῶσι παρ' Ἡσιόδῳ καὶ ἐν τῷ ὕμνῳ ²⁾.

Εἰς Δήμ.	στίχ.	3, 441, 460	βαρούκτυπος. Ἔργ. 79, Θεογ. 818.
»	»	10	θαυμαστός. Ἄσπις 165, θαυματός.
»	»	18, 32	πολυώνυμος. Θεογ. 785.
»	»	24	Περσαῖος. Θεογ. 377 Πέρσης.
»	»	25	Ἐκάτη. Θεογ. 411.
»	»	38	ἠχέω. Θεογ. 42.
»	»	50	λουτρόν. Ἔργα 753.
»	»	56	Περσεφόνη. Θεογ. 913 (παρ' Ὀμ. Περσεφόνηα).
»	»	64	Θέα. Θεογ. 135, 371 Θεία.
»	»	83	ἄπλητος. Ἄσπ. 147, 230, 250, Θεογ. 153, 315, 709.
»	»	88	ὁμοκλή. Ἄσπ. 341.
»	»	89	τανύπτερος. Θεογ. 523.
»	»	103, 215, 473	θεμιστοπόλος. Ἀποσπ. 7, 3.
»	»	109	ἐρόεις. Θεογ. 245.
»	»	117	(ὡς ὁ Voss συνεπέρανε) φίλωνται. Θεογ. 97.
»	»	144	(ὡς ὁ Voss συνεπέρανε) διδασκέων. Ἔργ. 64.
»	»	168, 223	ζηλόω. Ἔργ. 23, 312.
»	»	168	θρεπιτήρια Ἔργ. 188.

¹⁾ Περὶ τῆς ἐπιρράσεως αὐτῆς παράβαλε καὶ L. Radermacher. Der homerische Hermeshymnus, Wien 1931, ἐν ὑπόσημ. τοῦ στίχου 1' Aufforderung zum Gesang im Stil des Anfangs der Odyssee, also gleich ein Kompliment für den grossen Vorgänger. Πρὸς καὶ W. Kroll, Studien zum Verständniss der römischen Literatur, Stuttgart 1924, σελ. 174.

²⁾ Πρὸς. Kuno Francke, De hymni in Cererem Homericæ compositione, dictione, ætate, Kiliae, 1881, σελ. 11.

- Εἰς Δήμ. στίχ. 174 ἦαρος ἢ εἶαρος (ὡς συνεπέραναν ὁ Ruhnken) "Εργ. 460 εἶαρι·
- » » » 205 ὄργη. "Εργ. 304.
- » » » 217 ζυγός (παρ. Ὀμήρω ζυγόν). "Εργ. 815 ζυγόν (αἰτιατ., ἐπομένως ἄγνωστον ποίαν ὀνομαστικὴν ἔχει).
- » » » 240 γονεῖς. "Εργ. 235, 331.
- » » » 250 νήκεστον (ὡς συνεπέραναν ὁ Voss). "Εργ. 283.
- » » » 272, 298 κολωνός. "Αποσπ. 122, 1.
- » » » 279 κατενήνοθεν. "Ασπ. 269.
- » » » 294 εὐρουβίης. Θεογ. 931.
- » » » 311 γεράων, (γενικὴ με Ὀμηρικῇ). Θεογ. 393, 396.
- » » » 319, 360, 374, 442 κυανόπεπλος. Θεογ. 406.
- » » » 327 δίδον (ἔδιδον στ. 427), παρ' Ὀμήρω τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ παρατατικοῦ δὲν ἀπαντᾷ (δρα ἔκδοσιν Baumeister). "Εργ. 139.
- » » » 352 χαμαιγενής. Θεογ. 879.
- » » » 406 ἔρω· Ὁ Baumeister συγκρίνει πρὸς "Εργ. 202, ἔνθα τὸ ἔρέω ἀναγινώσκεται ὡς δισύλλαβον.
- » » » 417-432 τὰ ὀνόματα τῶν Ὠκεανίδων πλὴν τῶν Λευκίππη, Φαινώ, Μελίτη (πρὸβλ. Θεογ. 246), Ἰάχη, Ῥοδόπη, προέρχονται ἐκ τῆς Θεογ. στίχ. 349-361.
- » » » 439 ἀμφαγαπάω. "Εργ. 58, (παρ' Ὀμήρω ἀμφαγαπάζω).
- » » » 450, 451, 469 φερέσβιος. Θεογ. 693.
- » » » 452 εἰστήκει, τὸ Ὀμηρικὸν εἶναι ἐστήκει, (Ἄρισταρχος, Wolf κ. λ.). "Ασπ. 264, 269.
- » » » 458 κεχάρηντο, "Ασπ. 65 κεχάρητο.
- » » » 459 Ῥέη, Θεογ. 467 (Ξ 203 Ρείης, Ο 187 Ρέα).

Σχεδὸν πλήρεις στίχοι οἵτινες ἐκ τοῦ Ἡσιόδου ἐλήφθησαν.

1) Εἰς Δήμ. 33 ὄφρα μὲν οὖν γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἀστερόεντα. Θεογ. 470 τοὺς αὐτῆς Γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἀστερόεντα. πρὸβλ. Θεογ. 463 καὶ Ξ 769.

2) Εἰς Δήμ. 49 οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἠδυπότοιο. Θεογ. 796· οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔρχεται ἄσπον. πρὸβλ. ι 359.

3) Εἰς Δημ. 310 καὶ νύ κε πάμπαν ὄλεσσε γένος μερόπων ἀνθρώπων.
 Ἔργα 180 Ζεὺς δ' ὄλεσει καὶ τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων.

4) Εἰς Δήμ, 336 ὄφρ' Ἄϊδην μαλακοῖσι παραιφάμενος ἐπέεσιν.
 Θεογ. 90 ῥηϊδίως, μαλακοῖσι παραιφάμενος ἐπέεσιν
 πρβλ. καὶ Κ 70.

**Βραχύτεραι χρήσεις μὴ Ὀμηρικαί, αἵτινες ἀπαντῶσι
 παρ' Ἡσιόδω.**

Εἰς Δήμ. στίχ 14 οἶδμα θαλάσσης, Ἄγων 125.

» » » 24 ἀταλά φρονέουσα, Θεογ. 989 (πρβλ. Σ. 567 ἐν ἄλλῃ
 ἔμωσ θέσει ἐν τῷ στίχῳ).

» » » 60, 75 Ρεΐης ἠῦκόμου, Θεογ. 625, 634 (ἐν ἄλλῃ ἐπί-
 σης θέσει).

» » » 44 ἐτήτυμα μνθήσασθαι, Ἔργ. 10.

» » » 103, 215 473 θεμιστοπόλων βασιλῆων, Ἀποσπ. 7, 3,
 θεμιστοπόλοι Βασιλῆες.

» » » 79 θαλερὴν — — ἄκοιτιν, Θεογ. 921, 946, 948,
 999, Ἀποσπ. 90.

» » » 79 κεκλῆσθαι ἄκοιτιν, Θεογ. 410 (πρβλ. Γ. 138 ἄλλ'
 οὐχὶ ἢ αὐτῇ πτώσις καὶ σύνταξις).

» » » 88 τοὶ δ' ὑπ' ὀμοκλῆς, Ἀσπὶς 341.

» » » 110 ἢ τῶν προγενεστάτη ἦεν ἀπασῶν, Θεογ. 361 (ἢ δὴ
 σφέων προφερεστάτη ἐστὶν ἀπασέων).

» » » 152 ἰθείησι δίκῃσιν, Θεογ. 86 Ἔργ. 36 (ἐν ἄλλῃ ὁμωσ
 θέσει ἐν τῷ στίχῳ).

» » » 168 ἀπὸ θρεπτήρια δοίη, Ἔργ. 188.

» » » 183 ῥαδινοῖσι . . . ποσίν, Θεογ. 195 (ἐν ἄλλῃ θέσει ἐν
 τῷ στίχῳ).

» » » 258 ρήκεστον ἀασθῆς (ὡς συνεπέρανεν ὁ Voss) Ἔργ.
 283 (ρήκεστον ἀασθῆ).

» » » 279 κατενήγοθεν ὄμους, Ἀσπὶς 269.

» » » 285 ἐνσιρώτων λεχέων, Θεογ. (σιρωτοῖς ἐν λεχεέσσι).

» » » 287 πόσσ' ἀπαλοῖσι, Θεογ. 3.

» » » 311 λιμοῦ ὑπ' ἀργαλέης, Ἀσπὶς 43 νόσου ὑπ' ἀργα-
 λέης. Ἡ λέξις λιμός εἶναι συνηθεστάτη παρ' Ἡσιόδω
 (Ἔργ. 230, 299, 404, 243, 363, 647, Ἀσπὶς 265,
 Ἀποσπ. 265).

- Εἰς Δήμ. στίχ. 315 πολυήρατον εἶδος ἔχουσαν, Θεογ. 908.
 » » » 336 μαλακοῖσι παραιφάμενος ἐπέεσιν, Θεογ. 90.
 » » » 352 χαμαιγενέων ἀνθρώπων, Θεογ. 879.
 » » » 358 Διὸς βασιλῆος, Θεογ. 886 (Ζεὺς βασιλεὺς), καὶ
 "Ἐργ. 668.
 » » » 401 ἀνθεσι . . ἡαρινοῦσι, "Ἐργ. 75 (ἀνθεσι εἰαρινοῖσιν,
 ἐν ἄλλῃ θέσει ἐν τῷ στίχῳ).
 » » » 418 καὶ Ἡλέκτρῃ καὶ Ἰάνθῃ, Θεογ. 349 (Ἰάνθ τ'
 Ἡλέκτρῃ τε, ἐν ἄλλῃ θέσει ἐν τῷ στίχῳ).
 » » » 419 καὶ Μελίτῃ, Θεογ. 247.
 » » » 419 τε Ρόδειά τε Καλλιρόῃ τε, Θεογ. 351.
 » » » 420 Μηλόβοσις τε, Θεογ. 354.
 » » » 320 τε Τύχῃ τε καὶ Ὠκυρόῃ, Θεογ. 360 (Ὠκυρόῃ ἐν
 ἄλλῃ θέσει ἐν τῷ στίχῳ).
 » » » 421 Χρυσῆς τ', Θεογ. 359.
 » » » 421 Ἰάνειρά τ' Ἀκάστῃ τ', Θεογ. 356.
 » » » 422 Πλουτώ τε, Θεογ. 355 (ἐν ἄλλῃ θέσει ἐν τῷ στίχῳ).
 » » » 422 καὶ ἡμερόεσσα Καλυπώ, Θεογ. 359.
 » » » 423 καὶ Στύξ, Θεογ. 361.
 » » » 423 Γαλαξάουρῃ τ' ἐρατεινῇ, Θεογ. 353 (Γαλαξάουρῃ τ'
 ἐρατή, ἐν ἄλλῃ θέσει ἐν τῷ στίχῳ).
 » » » 423 Οὐρανίῃ τε, Θεογ. 78 (ἐν ἄλλῃ θέσει).
 » » » 424 καὶ Ἄρτεμις Ἰοχέαιρα, Θεογ. 14.
 » » » 486 ὄλβιος, ὄντινα, Θεογ. 96.

*Ρήσεις τοῦ "Ὑμνου, ὡς ὁ "Ὀμηρος οὐδέποτε ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ
 τοῦ στίχου ἔχει, ἐνῶ ὁ "Ἡσίοδος μετρικῶς
 οὕτω πως ἀκριβῶς μεταχειρίζεται.*

Εἰς Δημ. 276 γῆρας ἀπωσαμένη περὶ τ' ἀμφὶ τε κάλλος ἄητο.
 Θεογ. 848 θυῖε δ' ἀρ' ἀμφ' ἀκτὰς περὶ τ' ἀμφὶ τε κύματα μακρὰ.
 Εἰς Δημ. 182 στεῖχε κατὰ κρηθῆεν κεκαλυμμένη ἀμφὶ δὲ πέπλος
 Ἄσπις 7 τῆς ἀπὸ κρηθῆεν βλεφάρων τ' ἀπο κυνεάων. Τὸ κατὰ
 κρηθῆεν ἀπαντὰ δις παρ' Ὀμήρῳ, καὶ ἄπαξ ἔτι ἐν τῇ Θεογονίᾳ, ἀλλ' ἐν
 ἄλλῃ θέσει ἐν τῷ στίχῳ, Θεογ. 574, Π 548, λ 588.

Εἰς Δημ. 481 ὡς δ' ἀτελής ἱερῶν, ὡς τ' ἄμμορος, οὐ ποθ' ὁμοίων

πιθανῶς ἢ παρήχησις ἀπὸ τῶν Ἔργ. 144 χάλκειον ποίησ' οὐκ ἀργυρέω οὐδὲν ὁμοῖον.

Ἄπο ποιητῆς τοῦ ὕμνου ἀκολουθεῖ εἰς τὸν Ἡσίοδον, ὅστις διασπάσας τὴν Ὀμηρικὴν παράδοσιν ἐν ἄλλαις θέσει μετρικῶς μεταχειρίζεται Ὀμηρικὰς χρήσεις¹⁾.

Εἰς Δημ. 275 μέγεθος καὶ εἶδος (πρβλ. Θεογ. 519, 620).

Εἰς Δημ. 35 ἔτι δ' ἤλπετο, 72 νόσφιν ἐμεῖο, 116 ὡς σύπερ ὧδε καὶ ὀπλότερον γεγιάσιν, 172 ὡς εἶδον, 188 ἢ δ' ἄρ' ἐπ' οὐδόν, 190 αἰδῶς τε σέβας τε, 208 οἶνον ἐρυθρόν, 249 δὲ γόνον καὶ κήδεα λυγρὰ τίθησιν, 324 ἐπεπείθετο θυμός, 322 καὶ 444 καὶ 462 ἄς κεν ἔλοιτο, (διόρθωσις Heermann), 338 μετὰ δαίμονας, 354 οὐδὲ θεοῖσι, 378 ἠνία καὶ μίστιγα, 380 μακρὰ κέλευθα, 383 βαθὴν ἠέρα, 406 νημερτέα πάντα, 449 κατ' Οὐλύμποιο καρῆρων, 445, 463 ἔτεος περιτελλομένοιο, 471 ἀρουράων ἐριβόλιον, πρόσθεσ καὶ 92 θεῶν ἀγορήν, 139 σφίσιον ἐργάζωμαι, 321 ἀφῆτα εἰδῶς, 333 ἴδοι ὀφθαλμοῖσιν.

Ἄποσαι αἱ Ὀμηρικαὶ αὗται χρήσεις οὔτε παρ' Ὀμήρω οὔτε παρ' Ἡσίοδῳ εὔρηγται ἐν τῇ θέσει ταύτῃ τοῦ στίχου.

Κλίσις πρὸς ἀπαρίθμησιν δίκην καταλόγου κατ' ἐπίδρασιν τοῦ Ἡσίοδου²⁾.

Εἰς Δήμ. 6—8.

ἄνθεά τ' αἰγυμένην ῥόδα καὶ κρόκον ἠδ' ἴα καλὰ
λειμῶν' ἄμ μαλακὸν καὶ ἀγαλλίδας ἠδ' ὑάκινθον
κίρκισσόν θ', ὅν φῦσε δόλον καλυκώπιδι κούρη.

Εἰς Δήμ. 109—110.

Καλλιδικὴ καὶ Κλεισιδικὴ Δημῶ τ' ἐρόεσσα
Καλλιθή θ', ἢ τῶν προγενεστάτη ἦεν ἀπασῶν.

Εἰς Δήμ. 153—155.

ἠμὲν Τριπτολέμου πυκιμήδεος ἠδὲ Διόκλου
ἠδὲ Πολυξείνου καὶ ἀμύμονος Εὐμόλποιο
καὶ Δολίχου καὶ πατρὸς ἀγήνορος ἡμετέροιο.

¹⁾ Πρβλ. J. R. S. Sterrett. Qua in re Homerici κ. λ., Bostoniae 1881, σελ. XXVII.

²⁾ Πρβλ. καὶ Ζηνόδοτον ἐν καταλόγῳ τῶν Νηρηϊδῶν ἐν Σχολ. Σ. (39/50).

Εἰς Δῆμ. 417—424.

ἡμεῖς μὲν μάλα πᾶσαι ἂν ἱμεροτὸν λειμῶνα
 Δευκίππη Φαινῶ τε καὶ Ἥλέκτρῃ καὶ Ἰάνθῃ
 καὶ Μελίτῃ Ἰάχῃ τε Ῥόδειά τε Καλλιρόῃ τε
 Μηλόβοσις τε Τύχῃ τε καὶ Ὠκυρόῃ καλυκῶπις
 Χρυσῆς τ' Ἰάνειρά τ' Ἀκάστη τ' Ἀδμήτῃ τε
 καὶ Ῥοδόπῃ Ἰλουτῶ τε καὶ ἱμερόεσσα Καλυψὶν
 καὶ Σινῶ Οὐρανίῃ τε Γαλαξαύρῃ τ' ἔρατεινῇ
 Παλλάς τ' ἐγροεμάχῃ καὶ Ἀρτεμις ἰοχέαιρα.

Εἰς Δῆμ. 425—428.

παίζομεν ἠδ' ἄνθεα δρέπομεν χεῖρεσσ' ἐρόεντα
 μίγδα κρόκον τ' ἄγανόν καὶ ἀγαλλίδας ἠδ' ὑάκινθον
 καὶ ῥοδέας κάλυκας καὶ λείρια, θαῦμα ἰδέσθαι
 νάρκισσόν θ', ὃν ἔφυσ' ὡσπερ κρόκον εὐρεῖα χιθῶν.

Εἰς Δῆμ. 473—477.

ἔβρισ' ἢ δὲ κιοῦσα θεμιστοπόλοις βασιλεῦσι
 δεῖξε Τριπτολέμῳ τε Διοκλεῖ τε πληξίππῳ,
 Εὐμόλπου τε βίῃ Κελεῶ θ' ἠγήτορι λαῶν
 δροσημοσύνην θ' ἱερῶν καὶ ἐπέφραδεν ὄργια πᾶσι
 Τριπτολέμῳ τε Πολυξείνῳ τ', ἐπὶ τοῖς δὲ Διοκλεῖ.

Εἰς Δῆμ. 490—491.

Ἄλλ' ἄγ' Ἐλευσῖνος θυοέσεως δῆμον ἔχουσαι
 καὶ Πάρον ἀμφιούτην Ἄντρονά τε πετροήεντα.

**Τίνι τρόπῳ ὁ ποιητὴς τοῦ ὕμνου κατ' ἐπίδρασιν τοῦ Ἡσιοδείου
 ἔπους μεταχειρίζεται τὸ Ὀμηρικὸν ἐπικὸν ὕλικόν.**

Ἐν τῇ χρήσει τοῦ Ὀμηρικοῦ ἐπικοῦ ὕλικου παρὰ τοῦ Ἡσιόδου παρατηροῦμεν ὅτι: 1) Ἡ πρόσληψις περισσοτέρων στίχων κατὰ σειρὰν ἐκ τοῦ Ὀμηρικοῦ ἔπους ἐλλείπει· 2) Σπανία εἶναι ἢ ἐπανάληψις ἐνὸς πλήρους στίχου ἐκ τοῦ ἔπους· 3) Συχνότερα εἶναι ἢ πρόσληψις ἐνὸς ἡμίσεος στίχου, ἢ βραχυτέρων χρήσεων, ὡς ἐκ τῆς ὅλης ἐπικῆς γλώσσης τυπικῶς λαμβάνει ¹⁾).

¹⁾ Πρὸβλ. Inez Schellschopp, *Stilistische Untersuchungen zu Hesiod*, Hamburg 1934 (Diss.), σ. 11.

Τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς παρατηροῦμεν καὶ ἐν τῇ χρήσει τοῦ Ὀμηρικοῦ ἐπικοῦ ὕλικου ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ τοῦ Ὑμνου εἰς Δήμητραν. 1) Ἡ πρόσληψις περισσοτέρων στίχων κατὰ σειράν ἐκ τοῦ Ὀμηρικοῦ ἔπους ἐλλείπει ἐν τῷ ὕμνῳ τούτῳ ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλους Ὀμηρικοὺς ὕμνους, ὡς π. χ. ἐν τῷ εἰς Ἀπόλλωνα, καὶ τῷ εἰς Ἀφροδίτην. 2) Σπανία εἶνε ἢ ἐπανάληψις ἑνὸς πλήρους στίχου ἐκ τοῦ Ὀμηρικοῦ ἔπους·

- I) Εἰς Δήμ. 112 ἀγχοῦ δ' ἰστάμεναι ἔπεα πτερόεντα προσηύδων.
 Δ 92, Ε 123 ἀγχοῦ δ' ἰσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
 Ν 462 ἀγχοῦ δ' ἰστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
 (Ὁ στίχος οὗτος δὲν ἀπαντᾷ παρ' Ἡσιόδῳ. Πρὸς 117).
 II) Εἰς Δήμ. 247 καὶ ρ' ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
 Σ 72, β 362 καὶ ρ' ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
 III) Εἰς Δήμ. 320 καὶ μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
 Ο 35, Ο 89 καὶ μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
 Ο 145 καὶ σφέας φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
 (Ἀσπίς 117 καὶ μιν ἀμοιβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα).

Μετὰ μιᾶς λέξεως διαφόρου.

- IV) Εἰς Δήμ. 484 βὰν ρ' ἔμεν Ὀλυμπόνδε θεῶν μεθ' ὀμήγουριν ἄλλων.
 Υ 142 ἄψ ἔμεν Οὐλυμπόνδε θεῶν μεθ' ὀμήγουριν ἄλλων.
 V) Εἰς Δήμ. 45 ἦθελεν οὔτε θεῶν οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων.
 Σ 404 ἦδεεν οὔτε θεῶν οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων.
 VI) Εἰς Δήμ. 48 στροφαῖτ' αἰθομένας δαΐδας μετὰ χερσὶν ἔχουσα.
 η 101 ἔστασαν, αἰθομένας δαΐδας μετὰ χερσὶν ἔχοντες.
 VII) Εἰς Δήμ. 186 ἦστο παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο.
 α 333, θ 458, π 415, σ 209 στή ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο.
 VIII) Εἰς Δήμ. 224 Τὴν δ' αὔτε προσέειπεν εὐσιτέφανος Δημήτηρ.
 Φ 511 Τὸν δ' αὔτε προσέειπεν εὐσιτέφανος κελαδεινή.

3) Συχνότερα εἶναι ἢ πρόσληψις ἑνὸς ἡμίσεος στίχου ἢ βραχυτέρων χρήσεων, ὡς ἐκ τῆς ὅλης ἐπικῆς γλώσσης στερεοτύπως λαμβάνει.

Ὁ ποιητὴς τοῦ ὕμνου ποιεῖ νέον στίχον ἐκ τμημάτων διαφόρων Ὀμηρικῶν στίχων ἀκολουθῶν τὸ παράδειγμα τῶν ἐπῶν τοῦ Ἡσιόδου.
 (π. χ. Θεογ. 840 σμερδαλέον κονάβησε καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερῆεν.
 Ο 648 σμερδαλέον κονάβησε περὶ κροτάφοισι πεσόγτος
 Ο 36 ἴστω νῦν τόδε Γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερῆεν.
 Θεογ. 798=Ω 720+σ 201. κλπ.).

- I) Εἰς Δῆμ. 15 ἢ δ' ἄρα θαμβήσασ' ὠρέξατο χερσὶν ἅμ' ἅμφω.
 α 360, φ 354 ἢ μὲν θαμβήσασα πάλιν οἰκόνδε βεβήκει
 ψ 99 Ὡς ἄρα φωνήσας ὠρέξατο χερσὶ φίλησιν.
 Η 255 τὼ δ' ἐκπασσαμένα δόλιχ' ἔγχεα χερσὶν ἅμ' ἅμφω.
- II) Εἰς Δῆμ. 33 ὄφρα μὲν οὖν γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἀστερόεντα
 I 550 ὄφρα μὲν οὖν Μελέαγρος ἀρηίφιλος πολέμιζεν
 Ε 174 ἔμπης ἐς γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἵκει' ἀντιμή.
 ο 371 εὐχετο χεῖρ' ὀρέγων εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα.
- III) Εἰς Δῆμ. 65 ἢ ἔπει ἢ ἔργω κραδίην καὶ θυμὸν ἴηνα.
 Α 504 ἢ ἔπει ἢ ἔργω· Β 171, Θ 147, Π 52 κραδίην καὶ
 θυμὸν· ω 119, 147, 176, 196 θυμὸν ἴηνα.
- IV) Εἰς Δῆμ. 70 αἰθέρος ἐκ δίης καταδέσκει αἰκτίνεσσι
 Π 365 αἰθέρος ἐκ δίης· λ 16 καταδέσκειται αἰκτίνεσιν.
- V) Εἰς Δῆμ. 71 νημεριτέως μοι ἔνισπε φίλον τέκος, εἴπου ὄπωπας.
 δ 642 νημεριτές μοι ἔνισπε· Γ 192, Ε 379, Θ 39 φίλον τέ-
 κος· γ 93, δ 323 εἴπου ὄπωπας.
- VI) Εἰς Δῆμ. 128 δεῖπνον ἐπηρτύοντο παρὰ προμνήσια νηός.
 ο 500 δεῖπνον δ' ἐντ. Α. 476 π. προμν. νηός.
- VII) Εἰς Δῆμ. 262 νῦν δ' οὐκ' ἔσθ', ὡς κεν θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξαι.
 Φ 103 νῦν δ' οὐκ' ἔσθ' ὅς τις θάν. Φ 565, ρ 547 θάν.
 καὶ κῆρας ἀλύξει.
- VIII) Εἰς Δῆμ. 337 ἀγνήν Περσεφόνειαν ὑπὸ ζόφου ἠερόεντος.
 λ 386 ἀγνή Περσεφόνεια, Φ 56 ὑπὸ ζόφ. ἠερ.
- IX) Εἰς Δῆμ. 339 ὀφθαλμοῖσιν ἰδοῦσα μεταλλήξειε χόλοιο.
 Γ 28, Τ 174 ὀφθ. ἰδ. I 157, 261, 299 μεταλλήξαντι χόλ.
- X) Εἰς Δῆμ. 346 ἀγχοῦ δ' ἰστάμενος προσέφη κρατὺς Ἄργεϊ-
 φόντης. Ν 768, Ρ 684 ἀγχ. δ' ἰστ. πρ. Ω 345 κρατ. Ἄργ.
- XI.—Εἰς Δῆμ. 357 Ὡς φάτο μείδησεν δὲ ἄναξ ἐνέρων Ἄιδωνεύς.
 Ε 426, Ε 222 ὡς φ. μείδ. δέ, Υ 61 ἄν. ἐν. Ἄιδ.
- XII.—Εἰς Δῆμ. 416 ἐξερέω καὶ πάντα διῖξομαι, ὡς ἐρεείνης.
 I 61, ἐξεῖπω καὶ π. διῖξ. ω 262, ὡς ἐρέεινον, ω 281, ἦν ἐρεείνεις.
- XIII.—Εἰς Δῆμ. 433 ταῦτα τοι ἀχθυμένη περ ἀληθέα πάντ' ἀγορεύω.
 η 297 τ. τοι ἀχν. π. ἀλ. I 41 ὡς ἀγορεύεις, Ρ 180 παντ' ἀγορεύσω,
 γ 254 π. ἀγ.
- XIV.—Εἰς Δῆμ. 434 Ὡς τότε μεν πρόπαν ἡμαρ δμόφρονα θυμὸν
 ἔχουσαι. Α 601 ὡς τ. μὲν π. ἡμ., Χ 263 ὁμ. θυμ. ἔχ.

XV.—Εἰς Δῆμ. 447 Τὰς δὲ δύο παρὰ μητρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισιν.
 Ε 272 τῶ δὲ δύο, Ε 555 ὑπὸ μητρὶ, Ε 502 καὶ μητρὶ, Ζ 259 κ.
 ἄλ. ἀθ.

Σχεδὸν πλήρεις στίχοι διεσκευασμένοι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

XVI.—Εἰς Δῆμ. 224 Τὴν δ' αὖτε προσέειπεν εὐσιτέφανος Δ η μ ή τ η ρ.
 Α 206 τὴν δ' αὖτε προσ. Φ 511 εὐσιτέφανος Κ ε λ α δ ε ι ν ή.

XVII.—Εἰς Δῆμ. 67 τῆς ἀδινῆν ὅπ' ἄκουσα δι' αἰθέρος ἀτρυγέ-
 ταιο. Η 53, Ω 223, 767 ὅπ. ἄκ. Ρ 425 δι' αἰθ. ἀτρυγ.

XVIII.—Εἰς Δῆμ. 21 Κ ε κ λ ο μ έ ν η πατέρα Κρονίδην ὕπατον καὶ
 ἄριστον. Χ 60 πατήρ Κρονίδης, Τ 258, Ψ 43 ὕπατος καὶ ἄριστος.

Ἡμιστίχια, αἵνα ὁ ποιητὴς τοῦ ὕμνου ἐκ τοῦ Ὀμήρου
 προσλαμβάνει (ἀκολουθῶν εἰς τὸ Ἡσιόδειον πρότυπον¹⁾).

Πρῶτον ἥμισυ.

- Εἰς Δῆμ. στίχ. 11 ἀθανάτοις τε θεοῖς, Ε 442 ἀθανάτων τε θεῶν.
 » » » 15 ἢ δ' ἄρα θαμβήσασ', α 360 ἢ μὲν θαμβήσασα, φ 354.
 » » » 18 ἵπποις ἀθανάτοισι, Ρ 476 ἵππων ἀθανάτων, πρβλ.
 Ρ. 460.
 » » » 22 οὐδέ τις ἀθανάτων, Ζ 128 εἰ δέ τις ἀθανάτων.
 » » » 32 ἵπποις ἀθανάτοισι, Ρ 476, 460.
 » » » 51 ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτη οἱ, Ι 474 ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτη μοι.
 » » » 63 στὰν δ' ἵππων προπάροιθε, Ω 286 σιῆ δ' ἵππων
 προπάροιθε.
 » » » 65 ἦ ἔπει ἦ ἔργω, Α 504.
 » » » 88 ὣς εἰπὼν ἵπποισιν, Θ 184, Ψ 442.
 » » » 89 ῥίμφ' ἔφερον θοὸν ἄρμα, Λ 533, Ρ 458.
 » » » 193 ἀνέρος ἠδὲ γυναικός, Ο 683 ἀνέρες ἠδὲ γυναι-
 κες, ζ 184 ἀνὴρ ἠδὲ γυνή.
 » » » 160 εἰ δ' ἐθέλεις ἐπίμεινον, Τ 142, ρ 277.

¹⁾ Πρβλ. καὶ Sterrett, Qua in re hymni homerici quinque majores etc. (Diss.), Bostoniae 1881, σελ. 40 κ. ε.